



Lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

HE 53/2025 vp

**Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi vankeuslain,
tutkintavankeuslain ja puolustustilalain 9 §:n muuttamisesta**

Asia

Lakivaliokunta on pyytänyt lausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä. Sisäministeriö lausuu seuraavaa.

Täytäntöönpanon aloittamisesta

Sisäministeriö on 27.1.2025 lausunnossaan VN/11810/2021-SM-101 esittänyt huomioita hallituksen esityksen luonnoksesta koskien ehdotettua vankeuslain (767/2005) 2 luvun 1 §:n 4 momentin soveltamisalan laajennusta ja ehdotettujen muutosten vaikutusten arvioinnin niukkuutta. Vankeuslain 2 luvun 1 §:n 4 momentin soveltamisen edellytys on nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä sidottu välttämättömyyteen ja vaikutusten arviointia on laajennettu. Hallituksen esitykseen tehdyistä muutoksista huolimatta sisäministeriö, aiempaan lausuntoonsa viitaten, toteaa yllä mainitun lainkohdan soveltamisalan olevan sanamuotonsa ”..*normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa*..” perusteella varsin laaja.

Avolaitokseen sijoittamisesta

Ehdotetut vankeuslain 4 luvun 9 §:n muutokset avolaitokseen sijoittamisesta ovat sisäministeriön näkemyksen mukaan kannatettavia. Vangista tehtävä arvio sijoituspäätöstä tehtäessä ja yleistavoite avolaitoksen turvallisuutta vaarantavien vankien sijoittamisesta muihin vankiloihin ovat linjassa hallitusohjelman tavoitteiden kanssa, ja niiden voi perustellusti olettaa parantavan vankilaturvallisuutta sekä yleisellä tasolla tehostavan puuttumista järjestäytyneeseen rikollisuuteen.

Ehdotetut muutokset eivät sisäministeriön näkemyksen mukaan olennaisesti muuta avolaitossijoituksen käyttötarkoitusta, koska 9 §:n 2 momentissa mainittu sijoittamisperusteen kynnys säilyy ”*perusteltuna syynä*” ja perus- ja ihmisoikeusnäkökulmasta tarkasteltuna säännöskohtaisissa perusteluissa mainitun tapauskohtaisen harkinnan

5.6.2025

käytön voi olettaa takaavan sijoituspäätösten pysyvän suhteellisuusperiaatteen rajoissa.

Sijoittamisesta vankilassa

Varmuusosastoa koskevien vankeuslain 5 luvun säännösten muutosesitykset ovat kokonaisuutena perusteltuja erityisesti järjestäytyneeseen rikollisuuteen vaikuttamisen näkökulmasta. 5 luvun 5 §:n 1 momentin muutokset varmuusosaston perustamisesta ja 2 momentin viittaussäännökset varmuusosastolle sijoitetun vangin oikeuksien rajoittamisesta ovat tasapainoisessa suhteessa keskenään.

Varmuusosastolle sijoittamisen edellytyksiin ehdotetut muutokset 5 luvun 6 §:ssä muuttavat nyt käytössä olevia sijoittamisen edellytyksiä. Ehdotettu 1) kohdan edellytys rikollisen toiminnan jatkamiselle vankilassa on kattava ja sen voi olettaa lisäävän lainkohdan sovellettavuutta. Lisäksi se muuttaa nyt voimassa olevaa rikostunnusmerkistöön ja vankeusrangaistuksen pituuteen sidottua soveltamisen edellytystä. Säännöskohtaisissa perusteluissa mainittu tavoite siitä, että ehdotetulla muutoksella ja siihen nyt liitetillä välttämättömyyskriteerillä ei ole tarkoitus olennaisesti muuttaa nykyistä käytäntöä on kannatettava.

Verrattain epäselväksi jää, miten kyseiseen tavoitteeseen voidaan päästä nyt voimassa olevan edellytyksen *"perusteltua syytä epäillä"* muuttuessa ehdotettuun muotoon *"on välttämätöntä"*. Säännöskohtaisissa perusteluissa soveltamisen arviointikynnystä on kuvattu siten, että rikollisen toiminnan jatkamista olisi voitava pitää todennäköisenä ilman vaatimusta täydestä varmuudesta edellytysten täyttymisestä. Välttämättömyyskriteeri on vakiintuneesti sidottu viimesijaisuuteen soveltamisedellytysten täytyessä ja näin on menetelty tässäkin tapauksessa.

Varmuusosastosijoittamisen puuttuessa vangin oikeuksiin sen vastapainona oleva muutoksenhakukelpoinen päätös varmistaa ehdotettujen muutosten oikeasuhtaisuuden. Sisäministeriön näkemyksen mukaan muutoksenhaun jälkikäteisyys ei heikennä sen tehokkuutta oikeussuojakeinona.

Tutkintavankeudesta

Tutkintavangin sijoittamisen mahdollistaminen varmuusosastolle tutkintavankeuslain (768/2005) 3 lukua muuttamalla on perusteltu ratkaisu. Ehdotettu lainsäädäntöratkaisu ei sisäministeriön näkemyksen mukaan ole ristiriidassa Suomea sitovien perus- ja ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa. Varmuusosastosijoittamisen luonne turvaamistoimena ei ole myöskään ristiriidassa syyttömyysoletaman kanssa eikä se rajoita tutkintavangin mahdollisuutta huolehtia tehokkaasta puolustuksesta esitutinnan ja oikeudenkäynnin aikana.

Tutkintavangin rajaaminen pois ehdotetusta vankeuslain 2 luvun 1 §:n 4 momentin soveltamisalasta on esitutinnan turvaamisen ja tutkintavankeuslain 1 luvun 3 §:n tarkoituksen kannalta järkevä ratkaisu.

5.6.2025

Lopuksi

Sisäministeriö toteaa kokoavasti vankeuslain 12 luvun 7, 8 ja 11 §:iin ehdotettujen muutosten olevan kannatettavia. Ehdotettujen muutosten sisältö ei vaikuta kohtuuttomasti vangin tai häneen yhteydessä olevien henkilöiden oikeussuojan tarpeisiin, koska kyseessä ei ole salaisista tiedonhankinta- tai pakkokeinoista säättäminen.

Poliisiylitarkastaja

Sami Ryhänen

Jakelu

Lakivaliokunta

Tiedoksi

Sisäministeri Rantanen
Erityisavustaja Kerttula
Erityisavustaja Paaso
Erityisavustaja Heikkola
Kansliapäällikkö Sarasmaa
Osastopäällikkö Vuori
Johdon sihteerit Landström, Söderman, Mäkiprosi
oikeus.sm@gov.fi